

U.2022.422

Ø.L.K. 19. november 2021 i anke 11. afd. BS-7231/2021

Udenlandsk statsborger kunne ikke anses for at have bopæl her i landet, jf. retsplejelovens § 321, stk. 1, 1. pkt., og at der forelå ikke sådanne særlige omstændigheder, at der ikke skulle stilles krav om sikkerhedsstillelse, jf. retsplejelovens § 321, stk. 1, 3. pkt., under ankesag.

Sagsnummer: BS-7231/2021

Domstol: OE

Sagsnummer: BS-7231/2021

Afgørelsesdato: 2021-11-19

A, der var statsborger i Gambia, havde anket dom om prøvelse af afgørelse om afslag på humanitær opholdstilladelse. Under sagen anmodede Udlændinge- og

423

Integrationsministeriet, B, landsretten om at fastsætte krav om, at A skulle stille sikkerhed for de sagsomkostninger, hun kunne blive pålagt at betale til B. Landsretten udtalte, at efter [retsplejelovens § 321, stk. 1](#), skal en sagsøger, der ikke har bopæl eller hjemsted i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, efter sagsøgtes anmodning stille sikkerhed for de sagsomkostninger, som sagsøgeren kan blive pålagt at betale til sagsøgte. Efter [retsplejelovens § 235, stk. 2](#), er hjemtinget for en sag den retskreds, hvor den sagsøgte har sin bopæl. I den foreliggende sag måtte det lægges til grund, at A de seneste 21 år havde opholdt sig i Danmark, men at hun heraf kun havde haft opholdstilladelse i perioden 6. august 2002 til 22. februar 2006 på baggrund af en opholdstilladelse efter den dagældende udlændingelovs § 6, stk. 1, og at hun således havde opholdt sig i Danmark uden gyldig opholdstilladelse i ca. 18 år, hvoraf hun i ca. tre af de 18 år (i forbindelse med ansøgninger om opholdstilladelse og udsættelser af udrejsefrist) havde haft processuelt ophold, mens hendes ophold i Danmark i de resterende ca. 15 år havde været ulovligt. Det måtte herefter lægges til grund, at A's tilknytning her til landet - uanset at hun havde opholdt sig her i en længere årrække - til stadighed havde været midlertidig, og at hun ikke havde kunnet påregne at kunne etablere en varig bopæl i Danmark. Såvel ved sagens anlæg for byretten som for landsretten opholdt A sig i udlændingemyndighedernes opholdscentre, efter det oplyste som arrestant. Det måtte lægges til grund, at disse ophold - i overensstemmelse med det ovenfor anførte - efter deres karakter havde været midlertidige. Landsretten fandt på den baggrund, at det måtte lægges til grund, at A ikke havde en bopæl her i landet i den forstand, begrebet skulle forstås efter [retsplejelovens § 321, stk. 1](#). Spørgsmålet var herefter, om der var grundlag for at fravige udgangspunktet om sikkerhedsstillelse. Landsretten udtalte, at fritagelsesreglen i § 321, stk. 1, 3. pkt., er en undtagelsesregel, og at det i forarbejderne er angivet, at den kun sjældent vil finde anvendelse. Det måtte herved som anført af Højesteret i [UfR 2013.3358](#) anses for forudsat, at der kunne forekomme tilfælde, hvor det af særlige grunde måtte anses for urimeligt at pålægge en udenlandsk sagsøger at stille sikkerhed for sagsomkostninger. Som fastslået

af Højesteret i [UfR 2013.3358](#) var det ikke - som ved bevilling af fri proces - af betydning, om der var udsigt til, at sagsøgeren vil få medhold i sin sag. Som fastslået af Højesteret i kendelsen havde reglen om sikkerhedsstillelse endvidere ikke til formål at beskytte mod søgsmål anlagt af udenlandske sagsøgere med dårlig økonomi, men havde til formål at afhjælpe de vanskeligheder, der kunne være forbundet med tvangsfuldbyrdelse af en dansk sagsomkostningsafgørelse i udlandet. Ved vurderingen af, om der forelå sådanne særlige omstændigheder, at det måtte anses for urimeligt at pålægge A at stille sikkerhed for sagsomkostninger, lagde landsretten på den ene side vægt på, at der efter det oplyste om hendes økonomiske forhold var grund til at antage, at krav om sikkerhedsstillelse reelt ville kunne afskære ankesagen. På den anden side lagde retten vægt på, at A for byretten var meddelt fri proces til at føre sagen, og at hun således i en instans havde fået prøvet den omtvistede forvaltningsafgørelse. Uanset at resultatet af sagen havde en indgribende betydning for A, fandt landsretten herefter, at den foreliggende sag ikke havde en sådan helt særlig karakter og særlige omstændigheder, at det ville være urimeligt at imødekomme B's anmodning om sikkerhedsstillelse for sagsomkostningerne, jf. [retsplejelovens § 321, stk. 1](#), 3. pkt. Det, A i øvrigt havde anført - herunder om de anbringender af menneskeretlig karakter, som hun i givet fald også agtede at gøre gældende under ankesagen - kunne ikke føre til en anden vurdering. A blev herefter pålagt at stille sikkerhed med 30.000 kr. for de omkostninger, som hun kunne blive pålagt at betale til B.

(Nikolaj Aarø-Hansen, Ole Dybdahl og Sune Dalgaard-Nielsen (kst.)). A (adv. Kashif Usman Rubbani Qureshi (prøve), Kbh.) mod Udlændinge- og Integrationsministeriet (adv. Alexander Lind, Kbh.)

Østre Landsrets kendelse 19. november 2021, BS-7231/2021

Landsdommerne Nikolaj Aarø-Hansen, Ole Dybdahl og Sune Dalgaard-Nielsen (kst.) behandlede sagen.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har anmodet om, at landsretten i medfør af [retsplejelovens § 321, stk. 1](#), fastsætter krav om, at A skal stille sikkerhed for de sagsomkostninger, hun kan blive pålagt at betale til ministeriet.

A har protesteret mod anmodningen.

Det fremgår af stævningen i sagen, at A's adresse ved sagens anlæg var »ukendt/beskyttet«, og at hun var »arrestant i ...«. Af dokumentet med supplerende sagsoplysninger, som samtidig blev indgivet på portalen, var hendes adresse anført som »Udlændingecenter ...«. Ved ankesagens anlæg fremgik af ankestævningen ligeledes, at A's adresse var »ukendt/beskyttet«, og at hun var »arrestant i ...«. Af dokumentet med supplerende oplysninger, der blev indgivet samtidig hermed, fremgik imidlertid, at hun havde adresse ..., der ses at være adressen for

424

Asylcenter Ved meddelelse af 27. september 2021 oplyste advokat Kashif Usman Rubbani Qureshi, at A siden den 16. august 2021 har opholdt sig på

Udlændinge- og Integrationsministeriet har til støtte for anmodningen navnlig gjort gældende:

»OPSUMMERENDE OG SUPPLERENDE SAGSFREMSTILLING

For så vidt angår landsrettens vurdering af spørgsmålet om sikkerhedsstillelse efter [retsplejelovens § 321, stk. 1](#), finder ministeriet det hensigtsmæssigt at opsummere A's opholdsgrundlag, gældforhold og antallet af afgørelser for perioden 3. august 2000 og frem. A er født den 4. april 1975 og er statsborger i Gambia, hvor hun også har familie. Hun indrejste til Danmark den 3. august 2000 og blev registreret som asylansøger den 31. oktober 2000. Hun fik afslag på sin asylansøgning den 10. september 2001 i medfør af udlændingelovens § 7, hvilket blev stadfæstet af Flygtningenævnet den 14. december 2001.

A ansøgte om familiesammenføring den 9. august 2001 og fik afslag herpå. Hun ansøgte herefter om humanitær opholdstilladelse den 28. december 2001 i medfør af udlændingelovens § 9 b, stk. 1, og fik afslag herpå den 16.

januar 2002 af Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (nu Udlændinge- og Integrationsministeriet) (bilag 14).

Ved afgørelser af 6. august 2002, 8. juli 2003 og 8. august 2003 blev A meddelt opholdstilladelse i perioden fra 6. august 2002 og frem efter dagældende udlændingelovs § 6, stk. 1.

A blev i 2004 kendt som HIV-positiv.

A's opholdstilladelse efter dagældende udlændingelovs § 6, stk. 1, blev inddraget den 22. februar 2006.

A anmodede den 6. marts 2006 om genoptagelse af sin sag om humanitær opholdstilladelse og fik afslag herpå den 14. maj 2007 af Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (nu Udlændinge- og Integrationsministeriet).

I 2008-2009 indsmuglede A kokain fra Holland til Danmark ved brug af stjålne og lånte pas. A blev i den forbindelse i en ankesag idømt fængsel i otte år for indsmugling og salg af kokain ved Østre Landsrets dom af 15. september 2010 (...). A blev dog frifundet for Anklagemyndighedens påstand om udvisning under henvisning til usikkerhed vedrørende behandlingsmuligheder af HIV i Gambia.

Politiet modtog ikke betaling for de sagsomkostninger, som A blev dømt til at betale i forbindelse med byrettens behandling af straffesagen. Kravet udgørende kr. 146.128,21 blev videresendt til SKAT den 22. november 2010. Som bilag E og F fremlægges e-mails fra Gældsstyrelsen, hvoraf det fremgår, at gælden den 25. august 2021 lød på kr. 197.829,37. Det fremgår i øvrigt af Gældsstyrelsens arbejdsdokument (...), at det ikke har været muligt for Gældsstyrelsen at identificere A's opholdssted.

A var frihedsberøvet i perioden 25. januar 2009 til 6. oktober 2014, hvorefter hun blev prøveløsladt.

Den 16. november 2010 anmodede A om genoptagelse af sin sag om humanitær opholdstilladelse (...), hvilket hun fik afslag på den 9. juli 2012 af Justitsministeriet (nu Udlændinge- og Integrationsministeriet) (...). A indbragte Justitsministeriets afgørelse om afslag på humanitært ophold af 9. juli 2012 for Københavns Byret, som ved dom af 28. april 2015 fandt, at Justitsministeriets afgørelse af 9. juli 2012 skulle ophæves og hjemvises til fornyet behandling (...). Dommen blev dog anket til Østre Landsret, hvor Justitsministeriet blev frifundet ved dom af 25. februar 2016 (...). I sagsomkostninger for begge retter skulle statskassen (A var meddelt fri proces) betale 45.000 kr. til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (tidl. Justitsministeriet og nu Udlændinge- og Integrationsministeriet).

A anmodede den 13. juli 2012 om genoptagelse af sin sag om humanitær opholdstilladelse og fik afslag herpå den 15. januar 2013 af Justitsministeriet (nu Udlændinge- og Integrationsministeriet) (...).

A klagede den 29. januar 2013 til Folketingets Ombudsmand over Justitsministeriets (nu Udlændinge- og Integrationsministeriet) afgørelse af 15. januar 2013 (...). Folketingets Ombudsmand udtalte den 4. november 2013, at han ikke mente, der var udsigt til, at han ville kunne kritisere, at ministeriet afslog at genoptage sagen (...).

A anmodede desuden om genoptagelse af sin sag om humanitær opholdstilladelse den 22. januar 2013 (...), den 22. maj 2014 (...) og den 2. februar 2018 (...) og fik hver gang afslag herpå (...) af henholdsvis Justitsministeriet og Udlændinge- og Integrationsministeriet.

Udlændinge- og Integrationsministeriet meddelte den 25. september 2018 (...), at de genoptog sagen om humanitær opholdstilladelse henset til ny dokumentation og afslog den 28. november 2019 - på baggrund af den nye sagsbehandling - at meddele A opholdstilladelse (...).

Den 10. december 2018 indbragte A Udlændinge- og Integrationsministeriets afgørelser om afslag på humanitært ophold for Københavns Byret. Udlændinge- og Integrationsministeriet blev ved dom af 25. januar 2021 frikendt. A, der ikke har fri proces eller retshjælpsdækning, blev dømt til at betale kr. 30.000 i sagsomkostninger til Udlændinge- og Integrationsministeriet.

Udlændinge og Integrationsministeriet krævede betaling af sagsomkostningerne den 12. februar 2021, men har fortsat ikke hørt fra eller modtaget betaling fra A.

A har siden sin indrejse til Danmark den 3. august 2000 fået prøvet sin sag ni gange administrativt (en sag vedrørende asyl, to behandlinger vedrørende

425

humanitær opholdstilladelse og seks behandlinger vedrørende genoptagelse af sag om humanitær opholdstilladelse). A har desuden fået behandlet én sag vedrørende genoptagelse af sag om humanitær opholdstilladelse af Folketingets Ombudsmand.

Herudover har A fået behandlet spørgsmålet om sin ret til humanitær opholdstilladelse tre gange ved domstolene (Københavns Byret 2012, Østre Landsret 2016 og Københavns Byret 2021), ligesom hendes sag om indsmugling og salg af kokain blev behandlet ved Retten i Hillerød (2009) og Østre Landsret (2010).

I den samlede periode har A opholdt sig lovligt i Danmark i ca. tre år og syv måneder (6. august 2002 til 22. februar 2006) på baggrund af en opholdstilladelse efter den dagældende udlændingelovs § 6, stk. 1.

I den samlede periode har A opholdt sig i Danmark uden gyldig opholdstilladelse i ca. 18 år. A har haft processuelt ophold i Danmark i ca. tre af de 18 år (i forbindelse med ansøgninger om opholdstilladelse og udsættelser af udrejsefrist), mens hendes ophold i Danmark i de resterende ca. 15 år har været ulovligt.

A KAN IKKE ANSES FOR AT HAVE ETABLERET BOPÆL I DANMARK

Det fremgår af [retsplejelovens § 321, stk. 1](#), at en sagsøger, der ikke har bopæl eller hjemsted i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, efter sagsøgtens anmodning skal stille sikkerhed for de sagsomkostninger, som sagsøgeren kan blive pålagt at betale til sagsøgte.

Kriteriet »bopæl« i [retsplejelovens § 321, stk. 1](#), skal forstås som en fysisk persons processuelle bopæl således, som begrebet anvendes i [retsplejelovens § 235, stk. 2](#), (om værning), jf. lovforslag nr. L 132 af 30. marts 2005, side 5556. A's eventuelle hjemting i Danmark efter [retsplejelovens § 235, stk. 3](#) og 4, er således ikke relevant for spørgsmålet om sikkerhedsstillelse efter [retsplejelovens § 321, stk. 1](#).

Bopælsbegrebet i [retsplejelovens § 235, stk. 2](#), skal forstås som det sted, hvor vedkommende selv og dennes husstand har deres varige hjem, hvor vedkommendes ejendele i almindelighed befinder sig og, hvor vedkommende opholder sig, når vedkommende ikke af særlige grunde midlertidig, f.eks. på grund af ferie, studie- eller forretningsrejse, sygdom eller strafafsoning opholder sig et andet sted (se Civilprocessen, Gomard m.fl., 2020 (herefter Civilprocessen), side 104).

A kan ikke anses for at have bopæl i Danmark i [retsplejelovens § 235, stk. 2](#)'s forstand, da hun siden den 22. februar 2006 har opholdt sig i Danmark uden gyldig opholdstilladelse.

Det forhold, at A i en periode på ca. tre år og syv måneder (6. august 2002 til 22. februar 2006) har haft lovligt ophold i Danmark, kan ikke medføre, at A på nuværende tidspunkt (15 år senere) kan anses for at have bopæl i Danmark i retsplejelovens § 235, stk. 2's forstand.

For så vidt angår den periode (samlet cirka 3 år), hvor A har haft processuelt ophold i Danmark i forbindelse med hendes ansøgning om asyl og humanitært ophold, bemærker ministeriet, at det følger af UfR1995.789V, at ophold i Danmark under en asylsags behandling, og før en eventuel opholdstilladelse er opnået efter udlændingelovens § 7, ikke medfører, at asylansøgeren har etableret bopæl i Danmark i retsplejelovens § 235, stk. 2's forstand.

Processuelt ophold giver ikke udlændingen øvrige rettigheder f.eks. ret til offentlige ydelser, ret til beskæftigelse mv.

Dette er ligeledes bekræftet i litteraturen, se f.eks. Den Civile Retspleje, Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., 2020, hvor det på side 217 fremgår, at: »En person, der opholder sig i Danmark, mens dennes ansøgning om asyl eller opholdstilladelse behandles, anses ikke for at have bopæl i Danmark, selv om personen har opholdt sig i samme asylcenter i årevis og har opgivet sin hidtidige bopæl i udlandet«. Se i samme retning Civilprocessen, Gomard m.fl., 2020, s. 105.

Ministeriet bemærker i den forbindelse, at Østre Landsret i UfR2012.2814Ø har fundet, at heller ikke personer, der har midlertidig opholdstilladelse i Danmark med henblik på uddannelse, kan anses for at have etableret bopæl i retsplejelovens § 235, stk. 2's forstand.

Ministeriet gør gældende, at den omstændighed, at A ikke har overholdt udlændingemyndighedernes lovlige påbud ad flere omgange om at udrejse af Danmark og følgelig siden august 2001 samlet har opholdt sig i Danmark i ca. 18 år uden gyldig opholdstilladelse, og at hun senest havde lovligt ophold i Danmark i perioden fra 6. august 2002 til 22. februar 2006, ikke kan føre til, at A kan anses for at have etableret bopæl i Danmark i RPL § 325, stk. 2's forstand, da der i så fald vil være tale om, at hun i kraft af sit ulovlige ophold i perioden fra 22. februar 2006 og frem vil kunne skaffe sig en retsstilling, som hun ellers ikke ville kunne have opnået. En sådan adfærd bør ikke nyde retsordenens beskyttelse.

Ministeriet bemærker videre, at det forhold, at A får udbetalt en kontant ydelse fra sit asylcenter, ikke kan påvirke bopælsvurderingen, da det følger af udlændingelovens § 42 a, stk. 2, at alle udlændinge uden lovligt ophold i Danmark kan få dækket udgifter til underhold. Dette forhold kan på den baggrund ikke i sig selv have betydning for bopælsvurderingen.«

A har i processkrift af 12. august 2021 (s. 3, 1. afsnit) anført:

»Bestemmelsens stk. 2, angår processuelle indlændinge, dvs. personer, som ved bopæl eller ophold har stærkere eller lige så stærk tilknytning til Danmark som til udlandet, jf. Gomard og Kistrup: Civilprocessen (8. udg., 2020) 104 ff. I bestemmelses forstand kan personer anses for at have bopæl i Danmark, hvis

426

pågældende har bopæl i Danmark. Derudover kan en person betragtes at have bopæl i Danmark, såfremt personen opholder sig her i landet, uden at have fast bopæl i udlandet. Dertil kommer, at en person kan vurderes at have bopæl i Danmark, hvis denne har haft fast bopæl her, indtil pågældende vides at have taget bopæl i udlandet, jf. Karnovs note nr. 1181«.

Der er i det hele tale om en retsvildfarelse, når A henviser til dette afsnit til støtte for, at A må anses for at have etableret bopæl i Danmark i RPL § 235, stk. 2's forstand, idet det af A citerede afsnit fra Karnovs note nr. 1181

omhandler [retsplejelovens § 235](#) i sin helhed, herunder særligt § 235, stk. 3 og 4. A argumenterer herefter for, at hun har hjemting her i landet efter [retsplejelovens § 235, stk. 3](#), hvilket ikke er relevant for spørgsmålet om sikkerhedsstillelse efter [retsplejelovens § 321, stk. 1](#). Sammenfattende gøres det gældende, at A ikke kan anses for at have etableret bopæl i Danmark i [RPL § 235, stk. 2's](#) forstand.

DER FORELIGGER IKKE SÆRLIGE GRUNDE

Det forudsættes i forarbejderne, at undtagelsen i [RPL § 321, stk. 1](#), 3. pkt., kun anvendes i sjældne tilfælde, jf. lovforslag nr. L 132 af 30. marts 2005, side 5556.

Retsplejerådets betænkning 1463/2004 tilsiger, at »særlige grunde« bl.a. omfatter tilfælde, hvor sagsøgeren har aktiver i Danmark, som vil kunne gøres til genstand for inddrivelse. Ministeriet bemærker, at A ikke har aktiver i Danmark, som kan gøres til genstand for inddrivelse, og at der således ikke af den grund foreligger særlige grunde.

Forarbejderne til bestemmelsen giver ikke yderligere fortolkningsbidrag til forståelsen af begrebet »særlige grunde«, hvorfor betydningen må udledes af retspraksis. Den eneste afgørelse på området er afgørelsen refereret i [UFR2013.3358H](#).

Ministeriet bestrider, at sagens karakter/genstand kan medføre, at der er tale om »særlige grunde«.

Denne sag adskiller sig afgørende fra [U2013.3358H](#), og denne sag bør få et andet resultat.

Iraksagen vedrørte den danske stats potentielle ansvar for tortur udøvet mod 11 civile irakere. Iraksagen angik umiddelbart 11 individuelle sager, men i det samlede sagskompleks var der desuden 12 yderligere individuelle sagsøgere (i alt 23). Spørgsmålet var således, om den danske stat var ansvarlig for tortur udøvet mod 23 forskellige individer som følge af dansk militærs ageren i Irak. Iraksagen blev desuden som følge af sagens særlige karakter behandlet ved Østre Landsret i første instans.

Ministeriet bemærker desuden, at sagen - i modsætning til Iraksagen - kun vedrører én person. A har endvidere modsat de 11 irakere i Iraksagen allerede fået sin sag prøvet ni gange administrativt, ligesom A's sag allerede tidligere er blevet behandlet ved domstolene (Københavns Byret 2015, Østre Landsret 2016, Københavns Byret 2021). Ministeriet gør gældende, at A på den baggrund ikke har samme interesse i at føre sagen ved Østre Landsret, som de 11 irakere havde i at føre Iraksagen.

Ministeriet gør gældende, at A's sag ikke har samme principielle karakter i forhold til sagens materielle spørgsmål, idet denne del af sagen alene vedrører en konkret vurdering af hendes forhold i relation til udlændingelovens § 9 b, stk. 1, om humanitær opholdstilladelse.

Ministeriet bemærker desuden, at sagen ikke rejser spørgsmål om uklarheder i ministeriets praksis i lyset af Paposhvili-dommen allerede fordi, A ikke kan anses for omfattet af Paposhvili-dommens kriterier, herunder at det er dokumenteret, at hun ved en behandlingsafbrydelse vil blive udsat for en alvorlig, hurtig og uoprettelig forværring i sin helbredstilstand, der vil resultere i intens lidelse eller en væsentlig reduktion i forventet restlevetid. Ministeriet henviser i den forbindelse til, at hendes HIV-infektion ikke er på et fremskredent stadie, og at hun ikke lider af HIV-relaterede sygdomme, eller hun på noget tidspunkt har lidt af sådanne. Ministeriet henviser i den forbindelse i det hele til Ministeriets påstandsdokument for byretten af 20. november 2020.

For så vidt angår A bemærkninger om Savran mod Danmark (57467/15), fremhæver ministeriet, at faktum i sagen, herunder ansøgerens lidelser, ikke er sammenlignelig med faktum i denne sag. Hertil kommer, at Savran mod Danmark er under behandling i Storkammeret, hvorfor dommen på nuværende tidspunkt ikke er endelig.

Ministeriet bemærker desuden, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i en række sager vedrørende HIV-smittede udlændinge har fundet, at det ikke ville udgøre en krænkelse af art. 3 at udsende de pågældende til deres

hjemlande.

Ministeriet anerkender, at offentlige myndigheder ikke har samme interesse i sikkerhedsstillelse som private. Ministeriet bemærker dog, at staten, herunder domstolssystemet og Udlændinge- og Integrationsministeriet, siden A's indrejse i august 2000 har afholdt betydelige udgifter og ressourcer i forbindelse med A's sager både administrativt og ved domstolene. A har i øvrigt ikke betalt de sagsomkostninger, som hun er blevet dømt til at betale i forbindelse med i) sin straffesag ved Retten i Hillerød den 30. oktober 2009 (kr. 146.128,21 med tillæg af renter) og ii) denne sags behandling ved Københavns Byret den 25. januar 2021 (kr. 30.000). Også herved adskiller sagen sig betydeligt fra Iraksagen.

Endelig bemærker ministeriet, at Østre Landsret bl.a. i KM2016.284ØLR har fundet, at en privatperson skulle stille sikkerhed efter RPL § 321 i en sag mod Skatteministeriet.«

427

A har navnlig anført:

»Det følger af retsplejelovens § 321, stk. 1, at det er en forudsætning for at anvende bestemmelsen, at den pågældende fysiske person ikke har bopæl i Danmark. Det er appellants opfattelse, at hun har bopæl i Danmark, hvorfor indstævntes begæring om sikkerhedsstillelse allerede af denne grund ikke kan tages til følge.

Ved bedømmelsen af, om appellanten kan anses for at have bopæl i Danmark, skal det bemærkes, at det bl.a. fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 321, stk. 1, at der med formuleringen »bopæl« sigtes til fysiske personers processuelle bopæl ligesom i retsplejelovens § 235, stk. 2, jf. lovforslag nr. L 132 af 30. marts 2005, side 5556 (de specielle bemærkninger til § 321, stk. 1).

Retsplejelovens § 235 er affattet således:

Retssager anlægges ved sagsøgtes hjemting, medmindre andet er bestemt ved lov.

Stk. 2. Hjemtinget er i den retskreds, hvor sagsøgte har bopæl. Har sagsøgte bopæl i flere retskredse, er hjemtinget i enhver af dem. Stk. 3. Har sagsøgte ingen bopæl, er hjemtinget i den retskreds, hvor han opholder sig.

Stk. 4. Har sagsøgte hverken bopæl eller kendt opholdssted, er hjemtinget i den retskreds, hvor han sidst har haft bopæl eller opholdssted.

Bestemmelsens stk. 2, angår processuelle indlændinge, dvs. personer, som ved bopæl eller ophold har stærkere eller lige så stærk tilknytning til Danmark som til udlandet, jf. Gomard og Kistrup: Civilprocessen (8. udg., 2020) 104 ff. I bestemmelses forstand kan personer anses for at have bopæl i Danmark, hvis pågældende har bopæl i Danmark. Derudover kan en person betragtes at have bopæl i Danmark, såfremt personen opholder sig her i landet, uden at have fast bopæl i udlandet. Dertil kommer, at en person kan vurderes at have bopæl i Danmark, hvis denne har haft fast bopæl her, indtil pågældende vides at have taget bopæl i udlandet, jf. Karnovs note nr. 1181.

Til støtte for, at appellanten har bopæl i Danmark kan der herefter peges på, at appellanten fysisk og faktisk har opholdt sig i Danmark i mere end 21 år og fortsat opholder sig i Danmark.

Endvidere kan der peges på, at appellanten modtager ydelser fra danske offentlige myndigheder i form af kontant ydelse, som appellanten modtager hver 14. dag fra det pågældende asylcenter, hvor appellanten på nuværende tidspunkt har bopæl.

Derudover taler det for, at appellanten har bopæl i Danmark, at denne ikke har bopæl i udlandet. I alle tilfælde må appellansens seneste bopæl anses for at være i Danmark, hvilket i sig selv taler for, at appellanten har bopæl i Danmark. I den forbindelse kan appellanten f.eks. henvise til, at indstævnte i sit processkrift af 31. maj 2021 har gjort gældende, at appellanten inden for de seneste 21 år, hvor denne fysisk og faktisk har opholdt sig her i landet, har haft lovligt ophold i Danmark i 3 år og 7 måneder.

Desuden kan det anføres, at det også taler for, at appellanten har bopæl i Danmark, at indstævnte har rettet henvendelse til Nordsjællands Politi/Gældsstyrelsen med henblik på at få oplyst, om appellanten har betalt sagsomkostninger i forbindelse med dom afsagt af Retten i Hillerød den 30. oktober 2009. I den forbindelse skal det i øvrigt fremhæves, at det følger af Gældsstyrelsens mail af 21. juni 2021 (bilag 48), at appellanten ikke har gæld til Gældsstyrelsen.

Hvis landsretten mod forventning måtte komme frem til, at appellanten ikke har bopæl i Danmark gøres det gældende, at begæringen om sikkerhedsstillelse ikke skal tages til følge, idet særlige grunde taler for at fritage appellanten for sikkerhedsstillelse, jf. ordlyden i [retsplejelovens § 321, stk. 1](#), 3. pkt.

Herom kan appellanten i første række pege på, at det materielle spørgsmål i sagen rejser både principielle og retligt vanskelige spørgsmål af forvaltningsretlig karakter.

Sagen rejser ligeledes spørgsmål om artikel 3 i [Den Europæiske Menneskerettighedskonvention](#), idet der de seneste år har været en vis uklarhed om, hvordan udlændingelovens § 9 b, stk. 1, skal fortolkes i lyset af artikel 3 i [Den Europæiske Menneskerettighedskonvention](#).

Denne uklarhed kommer bl.a. til udtryk ved dom af 13. december 2016 truffet af Storkammeret ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (Paposhvili mod Belgien), der bl.a. indebar, at Udlændinge- og Integrationsministeriet ændrede sin hidtidige praksis i forhold til behandling af sager om humanitær opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9 b, stk. 1.

Herudover kan appellanten henvise til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 1. oktober 2019 i sagen Savran mod Danmark, hvor Danmark blev dømt for overtrædelse af artikel 3 i [Den Europæiske Menneskerettighedskonvention](#). Dommen er indbragt for Storkammeret ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og er derfor ikke endelig, men illustrerer den uklarhed, der er i praksis.

Desuden gøres det gældende, at såfremt appellanten pålægges at stille sikkerhed for sagsomkostninger, er der grund til at antage, at dette reelt vil indebære, at appellanten afskæres fra at føre den anlagte retssag. Denne særlige grund taler også for, at appellanten skal fritages for at stille sikkerhed i sagen, idet det i lyset af sagens særlige karakter og omstændighederne i øvrigt vil være urimeligt at imødekomme indstævntes begæring. Til støtte herfor henvises til [U.2013.3358 H](#), hvor Højesteret bestemte, at 11 irakiske sagsøgere skulle

fritages for at stille sikkerhed for sagsomkostninger i en sag mod Forsvarsministeriet i medfør af undtagelsesreglen i [retsplejelovens § 321, stk. 1](#), 3. pkt. Herom udtalte Højesteret bl.a., at der var grund til at antage, at et krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger reelt ville kunne afskære de anlagte retssager. Højesteret lagde i den forbindelse vægt på sagernes helt særlige karakter og omstændighederne i øvrigt og udtalte, at et krav om sikkerhedsstillelse ville indebære, at det ville være urimeligt at imødekomme Forsvarsministeriets begæring om sikkerhedsstillelse.

Med henvisning til [U.2013.3358 H](#) bemærkes, at det er appellantens opfattelse, at det ved en vurdering af, om appellanten skal fritages for at stille sikkerhed for sagsomkostninger, skal tillægges betydning, at indstævnte i nærværende sag er en offentlig myndighed i form af et ministerium.

Endelig kan der peges på, at der er tale om en ganske alvorlig sag. Appellanten lider af en alvorlig sygdom i form af HIV, og der er en reel risiko for, at appellanten vil dø inden for 6 måneder, såfremt hun udsendes, idet det er appellantens opfattelse, at hun ikke kan få den nødvendige behandling i Gambia. Dette må betragtes som en særlig grund, der også taler for at fritage appellanten for et krav om sikkerhedsstillelse. I forhold til en mere indgående beskrivelse af appellantens alvorlige sygdom henvises til ankestævning af 19. februar 2021.

På baggrund af de ovenfor anførte synspunkter gøres det således gældende, at indstævntes begæring ikke skal tages til følge.«

Landsretten afsagde

Kendelse

Sagen angår prøvelse af en afgørelse om afslag på humanitær opholdstilladelse. A har nedlagt påstand om ophævelse af Udlændinge- og Integrationsministeriets afgørelse af 28. november 2019 samt hjemvisning af sagen til fornyet behandling.

Det spørgsmål, landsretten skal tage stilling til ved denne kendelse, er imidlertid alene, om A skal pålægges at stille sikkerhed for de sagsomkostninger, hun under ankesagen måtte kunne blive pålagt at betale til Udlændinge- og Integrationsministeriet.

Landsretten skal i første række tage stilling til, om A, der var sagsøger i sagen for byretten, har bopæl i Danmark - og dermed i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde. Såfremt dette ikke er tilfældet, skal retten tillige tage stilling til, om der foreligger særlige grunde til, at der alligevel ikke skal stilles krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostningerne.

Har A bopæl her i landet?

Efter [retsplejelovens § 321, stk. 1](#), skal en sagsøger, der ikke har bopæl eller hjemsted i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, efter sagsøgtens anmodning stille sikkerhed for de sagsomkostninger, som sagsøgeren kan blive pålagt at betale til sagsøgte. De centrale dele af bestemmelsen blev affattet ved [lov nr. 554 af 24. juni 2005](#). Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen i det bagvedliggende lovforslag (lovforslag nr. L 132 af 30. marts 2005) fremgår blandt andet:

»Med »bopæl« sigtes til fysiske personers processuelle bopæl ligesom i [retsplejelovens § 235, stk. 2](#), om hjemtinget. I forhold til den gældende § 323 præciseres det, at der skal lægges vægt på bopælen i denne forstand og ikke på hjemtinget eller det internationalprivatretnlige domicil (det land eller territoriale retsområde, hvor en person har bopæl eller ophold i den hensigt varigt at forblive der eller i det mindste uden hensigt til, at opholdet kun skal være midlertidigt).«

Efter [retsplejelovens § 235, stk. 2](#), er hjemtinget for en sag den retskreds, hvor den sagsøgte har sin bopæl. Bestemmelsen blev affattet ved [lov nr. 324 af 4. juni 1986](#). I de specielle bemærkninger til lovforslaget (lovforslag nr. L 118 af 15. januar 1986) fremgår blandt andet:

»Bestemmelsen svarer til § 235 i retsplejerådets lovudkast og bortset fra nogle redaktionelle ændringer til de gældende bestemmelser i [retsplejelovens §§ 235-236](#). Der henvises til [betænkning nr. 1052/1985](#), side 67 og 72-73.«

De nævnte afsnit i betænkningen indeholder ikke en nærmere beskrivelse af bopælsbegrebet. Dette fremgår imidlertid i samme betænkning side 12, om gældende ret. Heri anføres blandt andet:

»En persons bopæl er det varige hjem for ham selv og hans husstand, stedet hvor hans ejendele i almindelighed befinder sig, og hvor han opholder sig, når han ikke af særlige grunde midlertidigt opholder sig et andet sted.«

I den foreliggende sag må det lægges til grund, at A de seneste 21 år har opholdt sig i Danmark, men at hun heraf kun har haft opholdstilladelse i perioden 6. august 2002 til 22. februar 2006 på baggrund af en opholdstilladelse efter den dagældende udlændingelovs § 6, stk. 1, og at hun således har opholdt sig i Danmark uden gyldig opholdstilladelse i ca. 18 år, hvoraf hun i ca. tre af de 18 år (i forbindelse med ansøgninger om opholdstilladelse og udsættelser af udrejsefrist) har haft processuelt ophold, mens hendes ophold i Danmark i de resterende ca. 15 år har været ulovligt. Den sag, hun har anlagt, angår som nævnt prøvelse af en afgørelse om afslag på humanitær opholdstilladelse.

Det må herefter lægges til grund, at A's tilknytning her til landet - uanset at hun har opholdt sig her i en længere årrække - til stadighed har været midlertidig, og at hun ikke har kunnet påregne at kunne etablere en varig bopæl i Danmark.

Såvel ved sagens anlæg for byretten som for landsretten opholdt A sig i udlændingemyndighedernes

429

opholdscentre, efter det oplyste som arrestant. Hun opholder sig nu på Det må lægges til grund, at disse ophold - i overensstemmelse med det ovenfor anførte - efter deres karakter har været midlertidige.

Landsretten finder på den baggrund, at der må lægges til grund, at A ikke har en bopæl her i landet i den forstand, begrebet skal forstås efter [retsplejelovens § 321, stk. 1](#). Det, A i øvrigt har gjort gældende, kan ikke føre til en anden vurdering.

Er der grundlag for at undtage fra udgangspunktet om sikkerhedsstillelse?

Efter [retsplejelovens § 321, stk. 1](#), 1. pkt., er udgangspunktet herefter, at der i sagen anlagt af A på anmodning af Udlændinge- og Integrationsministeriet skal stilles sikkerhed for sagsomkostninger, som hun kan blive pålagt at betale til Udlændinge- og Integrationsministeriet, da hun ikke har bopæl eller hjemsted i Danmark - og dermed heller ikke i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

Der er efter sagens oplysninger og det, parterne har gjort gældende, ikke grundlag for antage, at A har bopæl i andre lande, og undtagelsesbestemmelsen i § 321, stk. 2, finder allerede derfor ikke anvendelse i sagen.

Det følger imidlertid endvidere af § 321, stk. 1, 3. pkt., at »retten ... kan fritage for sikkerhedsstillelse, hvis særlige grunde taler for det«.

Som nævnt er udgangspunktet, at sagsøgte i sager anlagt af sagsøgere med bopæl eller hjemsted udenlands kan forlange sikkerhed for sagsomkostninger. Fritagelsesreglen i § 321, stk. 1, 3. pkt., er en undtagelsesregel, og det er i forarbejderne angivet, at den kun sjældent vil finde anvendelse. Det må herved som anført af Højesteret i [UfR 2013.3358](#) anses for forudsat, at der kan forekomme tilfælde, hvor det af særlige grunde må anses for urimeligt at pålægge en udenlandsk sagsøger at stille sikkerhed for sagsomkostninger.

Som fastslået af Højesteret i [UfR 2013.3358](#) er det ikke - som ved bevilling af fri proces - af betydning, om der er udsigt til, at sagsøgeren vil få medhold i sin sag. Som fastslået af Højesteret i kendelsen har reglen om sikkerhedsstillelse endvidere ikke til formål at beskytte mod søgsmål anlagt af udenlandske sagsøgere med dårlig økonomi, men har til formål at afhjælpe de vanskeligheder, der kan være forbundet med tvangsfuldbyrdelse af en dansk sagsomkostningsafgørelse i udlandet.

Den foreliggende sag angår som nævnt spørgsmålet om humanitær opholdstilladelse i Danmark for A, der er statsborger i Gambia. Det må således lægges til grund, at A ønsker at etablere en egentlig bopæl her i landet. Hun har siden år 2000 opholdt sig her i landet, langt størstedelen af tiden uden lovligt opholdsgrundlag.

Henset til, at A, mens hun har opholdt sig her i landet, har undladt at betale sagsomkostninger for andre retssager, finder landsretten, at det må lægges til grund, at tvangsfuldbyrdelse af en eventuel omkostningsafgørelse i sagen må forventes at ville strække sig over en længere periode, og herunder også efter en udsendelse af hende i givet fald er effektueret. Tvangsfuldbyrdelse af en eventuel omkostningsafgørelse i sagen over for A må dermed forventes at ville være forbundet med vanskeligheder af en sådan karakter, som bestemmelsen har til hensigt at værne mod.

Ved vurderingen af, om der herefter foreligger sådanne særlige omstændigheder, at det må anses for urimeligt at pålægge A at stille sikkerhed for sagsomkostninger, lægger landsretten på den ene side vægt på, at der efter det oplyste om hendes økonomiske forhold er grund til at antage, at krav om sikkerhedsstillelse reelt vil kunne afskære ankesagen. På den anden side lægger retten vægt på, at A for byretten var meddelt fri proces til at føre sagen, og at hun således i en instans har fået prøvet den omtvistede forvaltningsafgørelse. Uanset at resultatet af sagen har en indgribende betydning for A, finder landsretten herefter, at den foreliggende sag ikke har en sådan helt særlig karakter og særlige omstændigheder, at det vil være urimeligt at imødekomme Udlændinge- og Integrationsministeriets anmodning om sikkerhedsstillelse for sagsomkostningerne, jf. [retsplejelovens § 321, stk. 1, 3. pkt.](#) Det, A i øvrigt har anført - herunder om de anbringender af menneskeretlig karakter, som hun i givet fald også agter at gøre gældende under ankesagen - kan ikke føre til en anden vurdering.

Sammenfatning

Det følger af det anførte, at A ikke har bopæl her i landet, jf. [retsplejelovens § 321, stk. 1, 1. pkt.](#), og at der ikke foreligger sådanne særlige omstændigheder, at der ikke skal stilles krav om sikkerhedsstillelse, jf. [retsplejelovens § 321, stk. 1, 3. pkt.](#)

Landsretten tager derfor Udlændinge- og Integrationsministeriets anmodning til følge.

Beløbet fastsættes skønsmæssigt, således at A skal stille sikkerhed med 30.000 kr. til fordel for Udlændinge- og Integrationsministeriet. Landsretten har herved lagt vægt på sagens karakter samt på, at det fastsatte beløb svarer til de sagsomkostningsbeløb, som A blev pålagt at betale til Udlændinge- og Integrationsministeriet ved byrettens dom, og at ankesagen i det væsentlige omfatter de samme bevistemaer og retlige spørgsmål som byretssagen.

Thi bestemmes

A skal stille sikkerhed med 30.000 kr. for de omkostninger, som hun kan blive pålagt at betale til Udlændinge- og Integrationsministeriet.

...